

Izhaaja razen nedelj in  
praznikov vsak dan  
ob 10. uri dopetno.

Uredništvo je v Ljubljani,  
Franciška ulica št. 6/I,  
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-  
pisati, sicer se ne priobčijo.  
Rokopisi se ne vračajo.

Oglaš: Prostor 1x55 mm  
po K 2. Uradni razglaš,  
poslano ter notice isti pro-  
stor K 3. Pri večjem na-  
ročilu popust.

# NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z  
dostavljanjem na dom za  
celo leto K 336, za pol  
leta K 168, za četrt leta  
K 84, za mesec K 28. Za  
inozemstvo mesečno K 45,  
letno K 540.

Reklamacije za list  
so poštne proste.

Upravištvo je v Ljubljani,  
Franciška ulica 6/I,  
Učiteljska tiskarna.

## Prehrana mest ter industrijskih krajev in vlada.

Ljubljana je pred katastro-  
falno krizo: Najvažnejših  
živil je na trgu tako malo,  
da trpe pomanjkanje že bol-  
niki, starčki in otroci.  
»Jutro« št. 295, 1921.

Ugleden — podčrtamo ugleden  
— liberalen ljubljanski dnevnik je na-  
aslov »socialistične« večine ob-  
činskega sveta ljubljanskega v so-  
boto priobčil uvodnik o prehrani  
politiški ljubljanskega mesta. »V  
vseh granah prehrane popoln deba-  
kell... Mesto pozitivnih ukrepov...  
papirnat odgovor« — to je tenor  
članka, ki zahteva »avtonomnega  
dela« ter »samopomoči« v teh tež-  
kih časih, ko za drag denar ni dobiti  
kaj jesti. — O aprovizaciji Ljubljane  
se je v našem listu že spregovorilo,  
in kar se je in kar se ni, bi obekli v  
dve besedi:

Lahko je biti nazaj — prerok!  
Ali povedati, kaj je v ljubljanski ob-  
čini prav in kaj napak, je bil čas po-  
vedati pač par mesecev prej, ko bi  
se bilo dalo za zimo morda še kaj  
poskrbeti, in to je bilo za dobe de-  
mokratov. Zdaj je vse zvonjenje —  
zvonjenje po točih, in ni drugega leka  
ko ta, da besede, ki smo jih iz onega  
uvodnika zgoraj postavili na čelo,  
kakor hitro le moč, najboljša pa, kar  
po brzopletni pošiljati vladi, katera  
če je še kaj sramu v njej, bo zardela  
do ušes in še čez, da je s svojo  
strankarsko politiko, srečno pritrila  
tako daleč, da nje slovenska pre-  
stolnica, mesto zemljedijske države  
še pred zimo jesti nima!

S tem nasvetom bi zadostili svo-  
ji časnikiški dolžnosti popolnoma.  
— Ali nekaj drugega je, kar nam da-  
nes ptiška pero v roko, naziranje  
— ali da se izrazimo po napredno-  
moderno: »mentalitet« onega libe-  
ralnega člankarja, ki je tako stra-  
šno različen od našega, da nam je  
prilika kakor sama došla, pogledati  
no razlikah, ki ob tistem članku od-  
sejajo med miselstvom ali mentali-  
tetom socialista pa miselstvom ti-  
stega liberalnega individualista, ki  
je še to malo »realnega socializma«,  
kar mu ga je navdahnila bila reali-  
stična šola Massarykova, že zdav-  
naj pozabil, tako da se zdani »mla-  
din« od »starine« že kar nič več ne  
razloči. — Da vidimo.

Da tvori prehranbo in social-  
no vprašanje najvažnejšo točko vsa-  
kega socialističnega komunalnega  
programa? Brez zamere, v katerem  
Marksu ste to brali? Prava resnica  
je, da je socialja in prehrana, ali  
recimo bolje: ohranba človeka, po-  
sebnost malega človeka in proletarca,  
ki je podstav socialje, — da je ta  
ohranba pravim, prva točka in fun-  
dament vsakega socializma kot  
znanstva! Ali prav tako res je, da je  
stalna politična zahteva vsakega  
pravega socializma, da imej ohran-  
bo človeka kakor prva na skrbi —  
ne mesto (občina), ampak — drža-  
va! Tista država, ki je prvi in zadnji  
gospodar, in to ne samo državni go-  
spodar, ampak tudi narodni gospo-  
dar v deželi! Zato odločno zavrača-  
mo trditve, da bi tisti faktor, ki je  
prvi poklican, da krizo odvrne, bila  
mestna občina, in ne država!

Nikakor nam ni na misli, sedanj  
mestni občinski koalicijski ljubljanski  
biti odvetnik; ali trditve, da zaradi  
te koalicijske ali »koaliranih sociali-  
stov«, kakor oni uvodnik koalicijske  
nazivlje — »kriza tako narašča, da  
je ogrožen prebivalstva vsak dan  
večje« — ta trditve je tako smela,  
da moramo reči: to že ni več res-  
nica na glavo preklucijena, to je ti-  
sta politična demagogija, ki jo ob  
vsaki priliki očitajo Vi nam! In ako  
celo prispodabljate postopanje ljub-  
ljanskih komunalnih socialistov po-  
stopanju delomrznega berača, ki se

zanaša le na pomoč drugih, pa Vas  
mi na vsa usta poprašamo:

Kdo pa je tega berača — ki kon-  
cem koncev ni nikdo drugi kot ljub-  
ljanska občina sama, kdo je tega be-  
rača — berača naredil?! da zdaj,  
sredi zime, o Božiču, ko ima vsak  
kristjan rad kak gorak kotiček, ne le  
zmrzujemo, ampak tudi skoro da  
stradamo — to je, evo, sad sedanje  
in preteklih let vladne politike, tiste  
politike, ki jej je individualizem (to seve le  
ta in ta, ne vsakdo) — ki jej je indi-  
vidij, pravi, vse, splošnost, skup-  
nost pa nič! In da prejšnja večina  
na ljubljanski občini ni razvila »av-  
tonomnega dela« in »individualne  
samopomoči« niti toliko, da bi bila  
svoja stranko na vladi o tem vsaj  
opozorila, kaj obeta pozimi priti ali  
kaj na spomlad, da bi bila opozorila  
na to, kar je bil že ves svet proro-  
koval, da bo namreč letošnja zima  
najhujša vseh zim po vojni — s tem  
se je ona prejšnja večina napačne  
vladne politike sama skrivno nare-  
dila! Ako tedaj zdaj sedanja večina  
na občini o »delu« prejšnje večine  
galantno molči, pa se po pogovoru  
»kdo je skrivil, ta naj zravna«,  
»kdo je polomil, ta naj popravi« —  
drži države in nje zastopnika, seda-  
nje vlade — kateri pameten človek  
jej bo to zameril?! Ali da se oni  
mestni koalicijski to zamerja, to je  
znak tistega »narobe« — prav — men-  
taliteta, ki ga ima liberalci-indivi-  
dualisti o svetu: njemu mesto ni nič  
drugega kot kup posameznikov, ki  
jim po naključju meščani pravimo!  
Ne pomislite — saj pomisliti od samih  
strankarskih skrbi ne utegne — da  
mesto ni nič drugega ko produkt  
dežele, v kateri je naraslo! Kdo je  
mesta zarodil? Promet ljudi z de-  
žele, saj h temu domačemu prometu  
je prišel promet iz tujine šele ko je  
bilo mesto že nastalo in se razvilo!  
— In katero nalogo opravlja mesto?  
To, da nudi ljudem z dežele udob-  
nost sestanika; to je prvi pomen me-  
sta, in potem da ji nudi nadaljnjo  
udobnost sestanika blaga ter trgov-  
ce; to je drugi pomen mest. Tukaj,  
kjer je povpraševanja po blagu vsa-  
ke vrste vedno dovelj, sta se zaro-  
dila pa že tudi kar in loco obrt in  
industrija; in to je tretji pomen me-  
sta. Na teh treh pa se je zgradil sam  
po sebi še četrti in menda poglavitni  
pomen mesta — kulturni: Mesto je  
postalo središče ne samo šole in vz-  
goje, ampak tudi ognjišče in žarišče  
znanstva, umetnosti in človekoljub-  
ja. — Komu tedaj služi mesto z vsem  
tem? Gotovo ne samemu sebi, am-  
pak vsej deželi. Da država tedaj  
gradi cesto v mesto in skozenj, vsej  
deželi in ne mestu, in da postavlja  
šole, gledališča, hrame umetnosti,  
zavode za slepce, gluhece in nemce  
ter javne bolnice ne mestu, ampak  
vsej deželi, to je prav tako očita reč,  
kakor da država vojašnico nekje  
imeti mora, pa jo imej v mestu ali  
na deželi. Zato je čisto naravna  
stvar, da država ta »bremena nosi«. Da  
pa mora ista dežela, ki od mesta  
sprejema dobroto kulture, tudi skr-  
beti za to, da meščani, ki je, ko se je  
v mesto preselili, pustil gozd, travnik  
in polje deželi, da ta meščan ne po-  
žebe in gladi ne pogine — to je,  
mislim, nadaljnja pa tako primitivna  
resnica življenja, da je škoda o njej  
vsake nadaljnje besede! — Ali kaj je  
ta dežela storila, t. j. kaj je nje ime  
storila država oziroma vlada? Me-  
sto da bi si takoj s početka, dokler  
je bil še čas, najprej in pred vsem  
drugim zagotovila ohranbo ali pre-  
hranbo naroda, je cela tri leta tirala  
pretirani liberalizem za osebo in  
blago tako daleč, da nismo s pridel-  
ki nič boljši kot druge države, ki sa-  
me doma nič ne pridelajo in da je  
občina zdaj berač sredi beračev!

To je gospodstvo, da se Bogu  
usmili! In iz takega gospodarstva  
naj bi se Ljubljana zdaj izkobilala  
kar na lepem z »individualno samo-  
pomočjo« in »avtonomnim delom«. Mestu  
normalne pogoje aprovizacije  
razdreti, potem pa apelirati na  
njegovo samopomoč in avtonomno  
delo — to je pač višek vsake držav-  
ne modrosti in stališče, ki ga tu za-  
vzema »socialistična večina« na  
ljubljanskem občinskem svetu ni  
krivično in nevhvalno, ampak po-  
polnoma pravično, zakaj slaba hči  
domovine bi bila Ljubljana, ko bi ta-  
ko vladno gospodarstvo podpirala!

Pa ko bi ga še podpirati mogla! Ali  
česar ne more vsa dežela, ne zmore  
niti mesto samo! Ako pa slednjič ne  
bo drugače in bo država — morala  
»štacuno odpreti« — dobro: Naj si  
vlada, ki bo s tem morala pripoznati,  
da je trgovina nje dežele za nič, naj  
si ta vlada beli zdaj lase sama, kako  
štediti z denarjem, pa nakupovati za  
prehranjevalno akcijo žito na debelo  
od trgovcev, in kako zmanjševati  
število uradnikov, pa nastavlja po  
»štacunah« nove! Naj si za rešitev  
tega problema vlada lase beli sama.  
Sam skuhal, sam pojel!

stvarah, ki niso pridržane izrecno  
glavniemu strankinemu zboru ali  
kakemu drugemu strankinemu pred-  
stavništvu.

Izvrševalni odbor sestoji iz vsaj  
10 članov in 10 namestnikov. Ako  
je kak član pravočasno sporočil, da  
je za sejo izvrševalnega odbora za-  
držan, sme poklicati k sebi načelstvo  
mesto njega namestnika, ki je iz  
istega kraja, ali pa vsaj istega ok-  
rožja kot član. Ako je bil član iz-  
vrševalnega odbora izvoljen za po-  
slanca v državni zbor, izgubi za čas  
poslanstva glasovalno pravico v iz-  
vrševalnem odboru, načelstvo pa  
določi po zgornjih načelih njegove-  
ga namestnika. Poslanci za pokra-  
jinske in druge zbornice obdrže svoja  
mesta v izvrševalnem odboru.

§ 13. Načelstvo stranke je upra-  
ven organ, ki stranko reprezentira  
in daje v tekočih in neodložljivih  
stvarih v imenu izvrševalnega od-  
bora obvezne direktive. Proti tem  
direktivam in sklepom, pa ima vsa-  
ka krajevna organizacija pravico  
apelirati na izvrševalni odbor. Ta  
apel nima odločilne moči.

§ 14. Pokrajinski strankin zbor,  
na kojega voljo: vsaka organizaci-  
ja najmanj po enega, večje organi-  
zacije pa na vsakih 50 članov po  
enega delegata, pri čemer se šteje-  
jo drobci nad 25 za polnih 50, se  
sestaje redno vsako leto. Strankin  
zbor voli izvrševalni odbor, sestav-  
lja na predlog izvrševalnega odbora  
kandidatne liste za državni zbor,  
voli iz svoje srede delegate za glav-  
ni strankin zbor in sklepa o vseh  
drugih stvareh, ki jih pritegne sam  
v svojo kompetenco.

§ 15. Pokrajinski strankini zbori  
ne smejo sklepati o stvareh, ki spa-  
dajo v kompetenco glavnega stran-  
kinega zbora.

## Da se sporazumemo.

Sodrug Komavli priobčuje v  
»Napreju« svoje misli k strankinemu  
zboru. Navedel bom točke, v kate-  
rih se z njim ne strinjam.

Glede sklepa mariborske konfe-  
rence, bi imel s. Komavli popolno-  
ma prav, če bi se ta konferenca vr-  
šila pred ono sejo izvrševalnega  
odbora, kjer se je odločilo, kje se bo  
strankin zbor vršil. V tem slučaju  
bi vsak človek smatral, da je to  
predlog, ki ga naj izvrševalni odbor  
po možnosti upošteva. Ker se je pa  
ta konferenca vršila že potem, ko je  
izvrševalni odbor že odločil, je pa  
ta sklep najmanj velika nerodnost,  
če že ne akt nediscipline. Tem slab-  
še, če je bil tudi s. Komavli navzoč,  
ki je član I. O.

Glede razprave v časopisju je  
pravilno to, kar piše s. Komavli.  
Prosimo ga naj zastopa to mnenje ta-  
di takrat, ko se bo izkazalo, kdo je  
glavni krivec. Mislim, da bi bili re-  
ferentje s svojim delom že davno  
končali, če bi ne imeli izgovoriti tu-  
di ono delo, ki bi ga morali vršiti  
tisti sodrugi, ki mislijo, da je dovolj  
če imajo socializem v — glavi.

Bojmo se birokratizma, vendar  
moramo vedeti, da oni še ni biro-  
krat, ki se bori proti virilizmu. Zo  
v preteklem stoletju so bili virilisti  
odpravljeni iz vseh parlamentarnih  
zastopov, samo naša stranka naj bi  
jih imela še zmiraj — člane izvrše-  
valnega odbora namreč, ki niso čla-  
ni stranke.

Če bo strankin zbor rešil samo  
to vprašanje, ki je povsod že dognano,  
in o katerem je napisan h že cele  
gore knjige, namreč, da je statut po-  
godba, ki veže vse člane, bo storil  
veliko delo.

Zadnji čas je, da nehamo važne  
organizacijske pomočke proglašati  
za gole formalnosti.

Fran Svetek.

## Predlogi k strankinemu zboru.

### Načrt za statut.

§ 1. Ime stranke se glasi: Socia-  
listična stranka Jugoslavije.

§ 2. Organizacija stranke obstoji  
iz organiziranih članov in iz stran-  
kinih predstavništev, ki jih predvi-  
deva § 3.

§ 3. Ta strankina predstavništva  
so: krajevne organizacije, okrožne  
organizacije, izvrševalni odbor, na-  
čelstvo za Slovenijo, načelstvo  
stranke, strankin zbor za Slovenijo  
in glavni strankin zbor.

§ 4. Član stranke je tisti, ki ga je  
sprejel v organizacijo odbor ene iz-  
med strankinih krajevnih organizaci-  
cij na podlagi podpisane pristopne  
izjave v predpisanem tekstu in ver-  
jetnega dokaza, da je naroden vsaj  
na en strankin tedi.

Osebe, ki stanujejo v krajih, kjer  
ni strankinih organizacij, sprejema  
načelstvo v organizacijo raztresenih  
članov. Področje te organizacije se  
razteza na celo Slovenijo.

Osebe, ki so znane v področju  
več krajevnih organizacij kot bivši  
nasprotniki stranke in delavstva,  
sme sprejeti v stranko le načelstvo  
stranke.

§ 5. Vsi člani stranke so dolžni  
plačevati temeljni strankin davek v  
znesku, ki ga določa izvrševalni od-  
bor, razven tega pa stalno naročati  
eden izmed obeh strankinih politič-  
nih tednikov.

Razven tega plačujejo vsi za-  
vedni člani stranke progresiven  
strankin davek.

Vsi člani stranke imajo aktivno  
volilno pravico v strankina pred-  
stavništva.

Pasivno volilno pravico za stran-  
kin zbor in za druga strankina pred-  
stavništva imajo le člani, ki so or-  
ganizirani v stranki že dve leti, ali  
pa od ustanovitve krajevne organi-  
zacije v kraju, kjer stanujejo. Izje-  
moma lahko podeli strankin zbor  
pasivno volilno pravico na strankin  
zbor od načelstva pripuščenim de-  
legatom, ako potrdi tozadevemu  
predlogu načelstva dve tretjine de-  
legatov strankinega zbora, čeravno  
nimajo vseh predpogojev za pasivno  
volilno pravico.

§ 6. Krajevna politična organiza-  
cija se ustanovi tako, da se ali sam  
konstituirajo ali pa izvoli odbor in da  
vzame po priglasu strankino načel-  
stvo ustanovitev organizacije na  
znanje.

Po vaških in tržkih občinah mo-  
rajo obsegati krajevne organizacije  
normalno področje ene občine.

Krajevne organizacije za mestne  
občine lahko razdele mestni terito-  
rij v več sekcij, ki so upravno sa-  
mostojne organizacije, taktično pa  
so podrejene zaupniškemu zboru,  
sestavljenemu iz odborov vseh sek-  
cij in vseh drugih članov strankinih  
predstavništev in poslancev, ki sta-  
nujejo v dotičnem mestnem pod-  
ročju in krajevnemu vodstvu, izvo-  
ljenemu z večino plenuma zaupni-  
škega zbora. K zaupniškemu zborom  
mestnih občin, se sme pritegniti  
tudi predmestne občine.

Za vse večje (vate in stanov-  
ske skupine se sme ustanoviti ob-

ratne (stanovske) politične organi-  
zacije, ako odbor pristojne teritori-  
jalne organizacije takim ustanovit-  
vam potrdi. V tem slučaju se v tem  
obratu (stanovski skupni) zaposleni  
ne smejo sprejemati neposredno v  
krajevno organizacijo.

Vse obratne skupine morajo vo-  
diti evidenco članstva ločeno po ob-  
činah (v mestih po okrajih) in so  
dolžne dati te članske evidence po  
potrebi pristojnim krajevnim orga-  
nizacijam na razpolago.

§ 7. Oznaba: »Organizacija  
Kmetko-delavske zveze« je druga  
oznaba za vse krajevne organiza-  
cije ustanovljene po tem statutu.  
Pravila Kmetko-delavske zveze so  
legalna forma za te organizacije. V  
teh pravilih omenjen delegacijski  
zbor se vrši istočasno s strankinim  
zborem, načelstvo KDZ ima mesto  
v izvrševalnem odboru, izvoljenem  
po tem statutu.

§ 8. Vsak organiziran član ima  
biti naroden ali na »Ljudski Glas«  
ali na »Voksstimm«, ki se progla-  
šata za obligatorična strankina čas-  
opisa.

Vsi člani strankinih predstavn-  
štev naj bodo naročeni po možnosti  
na glavno strankino glasilo »Na-  
prej«.

Urednike teh listov nastavlja Iz-  
vrševalni odbor na predlog načel-  
stva, vsa ta imenovanja pa se imajo  
predložiti strankinemu zboru v kon-  
čno odobritev.

§ 9. Vsi prispevki se plačujejo v  
naprej. Kdor do 10. v mesecu ni  
plačal tekočih prispevkov, se ga do-  
tični mesec črta, kakor da bi izsto-  
pil. Ako pozneje — pa pred prete-  
kom treh mesecev znova pristopi je  
oproščen pristopnine, prispevki pa  
se računajo le za naprej. Člani, ki  
so članstvo pretrgali se smatrajo za  
nove člane.

§ 10. Krajevne organizacije skle-  
pajo o vseh stvareh lokalnega zna-  
čaja v kolikor ne pritegne teh stvari  
v svojo kompetenco, s tem da o  
njih sklepa načelstvo ali izvrševalni  
odbor.

Vse politične organizacije imajo  
vsak mesec po enkrat plenarna zbo-  
rovanja z razgovorom o političnem  
položaju. Razven tega je sklicevati  
take seje po potrebi.

§ 11. V Celju, Ljubljani in Mari-  
boru se ustanove za področje, ki jih  
razmejuje izvrševalni odbor na  
predlog načelstva, okrožni odbori,  
ki se izvole na okrožnih konferen-  
cah, ki se imajo shajati vsaj vsake-  
ga pol leta po enkrat in koje člani  
so predsedniki in njih namestniki  
vseh krajevnih organizacij.

V kompetenco okrožnih konfe-  
renc spada razgovor o agitaciji v  
podrejenem področju, v konferenco  
okrožnih odborov pa vodstvo te  
agitacije.

Ostale stvari predlagajo okrožne  
konference in okrožna vodstva v  
obliki predlogov izvrševalnemu od-  
boru v kompetentno rešitev.

§ 12. Pokrajinski izvrševalni od-  
bor je od strankinega zbora do  
strankinega zbora čuvar sklepov  
tega zbora in najvišji organ v vseh



## Shod tobačnega delavstva.

V torek, 20. t. m. se je vršil v dvorani »Mestnega doma« v Ljubljani precej dobro obiskan shod tobačnega delavstva. Shod se je vršil pod višom meznega gibanja, v katerem se tobačno delavstvo nahaja. Monopolska uprava je ponudila tobačnemu delavstvu malenkostne poviške, a izplačala ga še vedno ni. Zakaj se z izplačevanjem zavlada, nam je neznano, vendar pripominjamo, da izgleda tako, kakor da se hoče gospoda z delavstvom malce poigravljati. Delavstvo je pripravljeno sprejeti to povišanje na znanje, vendar le kot najnujnejša pomoč. Neomajeno pa zahteva pošteno regulacijo plač, pred vsem naj se prejemki tobačnega delavstva v celi državi izenačijo. V tem smislu je na shodu sprejel odbor organizacije nalogo, da poišče vsa pota, da se delavstvu ta zahteva izpolni.

Veliko ogorčenje je zavladalo med delavstvom radi izdajalskega obnašanja JSZ. Ta organizacija je izjavila, da bo pomagala po svoji moči pri tem meznem gibanju. Naša organizacija je bila tega sklepa vesela, če ravno imamo z JSZ že iz prejšnjih časov prav bridke izkušnje. Naši sodrugi so si pač mislili, da tudi klerikalci uvidijo, da je beda med delavstvom res že na vrhuncu. Zopet so se varali. Klerikalci so ostali stari nepoboljšljivi hinavci, ki so pomagali le navidez, da se delavstvu prikupijo. Povedli so danes besedo, ter odpovedali pomoč ravno sedaj, ko bi bilo najbolj po-

trebno, da delavstvo ostane čim bolj složno. Razumljivo je potem, da je delavstvo skrajno razburjeno, ter je na shodu soglasno sprejelo naslednjo

### resolucijo:

Tobačno delavstvo, zbrano na shodu dne 20. decembra v Mestnem domu, jemlje z ogorčenjem na znanje sklep odbora JSZ, ki je v tako kritičnem času odpovedal skupno delovanje obeh organizacij, tobačnega delavstva. Sredi meznega boja smatra odbor JSZ za potrebno, da razširja autonomistično propagando ter versko nestrpnost. Tako delovanje spada v delokrog političnih ali verskih organizacij in ne v strokovno organizacijo, ki ima predvsem nalogo boriti se za krušno vprašanje delavstva. Zbrano delavstvo zahteva, da če namerava JSZ vztrajati pri političnem delovanju, prepusti strokovne naloge onim, ki imajo voljo izvršiti te naloge.

Ta resolucija je znak, da so klerikalci zadnjič potegnili tobačno delavstvo za nos. Člani naše organizacije so sklenili, da bodo mezdno gibanje vodili še naprej toliko časa, da delavstvo doseže pošten povišek, ter da se uredi tudi vprašanje pokojnine. V ta namen bodo izboljšali svojo strokovno organizacijo, ter skušali doseči sodelovanje z »Savezom monopolcev« v Belgradu. — Shod je napravil utis, da bo odsej tudi tobačno delavstvo združeno korakalo po poti spoznanja: Kolikor moč, toliko pravice!

## Železničarjem!

Danes popoldne je došla od vrhovnega vodstva koalicijske v Belgradu brzjavka sledeče vsebine: Zahteve neresene. Upanje slabo. Delo nadaljujemo. Vztrajajte!

### Podpisi:

Stanojevič, Korošec, Beltram, Nachtigal, Pavlič.

Skoro neverjetna vest. Upamo pa, da so naši zastopniki preveč črnogledi, ker nikakor ne moremo verjeti, da je ostala vlada stepla in gluha

napram bednemu položaju železničarjev, o katerem je točno poučena in so zastopniki vlade sami priznali, da so zahteve železničarjev opravljene in da je sedanji položaj železničarjev neznošen.

Železničarji! Pozivljamo Vas, da ohranite mirno kri, dokler se ne vrne naše zastopstvo iz Belgrada, ker se nadajamo, da bo na vodilnih mestih končno le predrla uvidevnost. Pokrajinski koalicijski odbor.

## Dnevna kronika.

**Dopisnikom.** Cenjene dopisnike vrnimo prosimo, da nam pošiljajo čim krajše dopise, zlasti poročila o prireditvah. Te dni se nam je zopet nabralo toliko gradiva, da nikakor ne moremo ustreči marljivim dopisnikom v celoti. — Uredništvo.

**Snovanje fašizma v naši državi.** V Sarajevu je izdal pripravljani fašistovski odbor proglas, v katerem poziva mladino, da stopi v njeno demokratsko fašistovsko organizacijo. Da so vsi časopisi razen demokratskih protestirali proti temu razbojniškemu pokretu, je samoobsebi razumljivo. Ta jugoslovanski fašizem tudi že deluje v Dalmaciji, kjer presega divjanje njegovih tolp že vse meje. Tako n. pr. so že parkrat poškodovali tiskarno, v kateri se tiska »Hrvatska Rijec« in s tem dokazali, da ni njihov fašizem samo naroden, temveč tudi strankarski. Ker je pričel jugoslovanski fašizem usvarjati škodljivo razpoloženje v italijanskih fašistovskih organizacijah, kar se vse bridko maščuje nad primorskimi Slovenci, so izdali le-ti pred kratkim proglas, v katerem prosijo svoje rojake v Jugoslaviji, naj ne izzivajo Italijanov, katerim je vsak slučaj dobrodošel, da nadaljujejo temeljni divje s svojim terorjem. Mi smo mnenja, da je obsojati vsako nasilje, ki ni nič drugega kakor znak slabice, nahajajočih se v poslednjih vzdihljajih.

**Naši državotvorci na delu.** Ljudska tiskarna ima plačati za letošnje tko 250.000 K davka. Blaznikova tiskarna pa kar celih 400.000 K. Očividno je, da hoče finančna oblast zaviti vrt tudi tiskarnam, in ne samo dnevnikom.

**Sikaniranje poštinih uslužbencev!** Z odlokom št. 60.546 od 28. oktobra 1921 opozarja pošto ministristvo uslužbence, da je njim strogo prepovedano, da bi ob kakršnikoli priliki sprejemali denarna darila, ker se to ne sklada z njih dostojanstvom in tudi ni v interesu službe. Dalje jim je tudi prepovedano ukvarjati se z drugimi opravili, ali pa sprejemati postranske službe, ki ne bi bile primerne njih dostojanstvu, ali ki bi jih ovirale, da ne bi mogli svoje dolžnosti vestno in natančno izpolnjevati ali ki bi količkaj mogli zbu-jati sum pristrastnosti. Vsako takšno postransko opravilo mora usluž-

benec naznaniti višji oblasti, kdor tega ne stori, bo kaznovan. Gospodje pri zelenih mizah se delajo norca iz našega dostojanstva. Mi bi tem gospodom svetovali, naj se za naše dostojanstvo malo bolj interesirajo. Ali Vam je znana naša beda, naš resni položaj ali Vam je znano, kako živimo, kako smo oblečeni? Če bi vam bilo znano, bi ne pisali o dostojanstvu. Ako se naš obupni položaj prav kmalu ne izboljša, bomo res primorani si polskati nostranske službe. Pa naj bo to tistim gospodom prav ali ne in ali naj bo primerno dostojanstvu ali ne, ker se za naš obupni položaj sploh nikdo ne pobri-ga. Le tako naprej, vsak dan celo kopico strogih odredb, služabniški stalež zmanjšati in polovico plače odtegniti, to bi bilo našim gospodom všeč. Nazadnje naj se še za vsakim poduradnikom postavi po en žan-dar. Gospodje, če so Vam naše dolžnosti tako dobro znane, tedaj bi bila tudi Vaša dolžnost, priznati naše pravice do življenjske eksistence.

**Nekaj o pijančevanju.** Poštnemu ravnateljstvu se je zdelo nujno potrebno, da razgasi okrožnico pokrajinskega namestnika št. 13.235 od 22. novembra potom »Službenega lista« št. 57., v kateri poštne usluž-bence naravnost zaznamuje kot pi-jance. Med drugim pravi okrožnica, da je državni uradnik dolžan varovati ugled svojega stanu in ugled urada, katerega zastopa. Dalje pa še povdarja, da bi se morali tudi ostali državni uslužbenci v politični upravi vedno in povsod zavedati časti, da smejo služiti svoji narodni državi, ter storiti vse, da obvarujejo svoj ugled, kateri mora trpeti, ako se udajajo pijančevanju, mnogokrat celo tako, da trpi vsled tega njihovo človeško dostojanstvo. »Temu svo-jemu opominu pristavljam, da bom proti vsakemu, ki bi radi pijančeva-nja prišel v konflikt s svojimi služ-benimi predpisi, kar na strožje no-stopal. Og. uradnik predstojnikom pa naročam, da obveste o tem vse podrejene osebe, in da strogo pazi-jo, da se obžalovanja vredni pojav med državnimi uslužbenci v našem državnem interesu čimprej docela zatire.« — Katero uradništvo gospod pokrajinski namestnik s to okrožnico meni, nam ni znano, od zgoraj na-

vzdol ali narobe? Mi vemo samo to, da je pri višjih uslužbencih »ob-žalovanja vredni pojav« nemogoč, ker jim finančne razmere že zdav-nej ne zadostujejo za najpotrebnejše življenske izdatke, še veliko manj pa za kakšen kozarec vina, ki bi naj služil kot okrepitev delavnemu osebu. Takšne in slične okrožnice naj gospodje prihodnjič rajši zase prihranijo, ali pa pribijejo na takšna mesta, kjer bodo imeli več uspeha. Ubogim poštnim param pa naj iz-da drugo okrožnico, ki bodo njim v resnično korist, ne pa samo v obup, tako, da se uslužbenci že bo-jijo prestopiti službeni prag; ker pod razrušeno Avstrijo sploh niso bili vajeni čitati takšnih stvari v službenih listih.

**Obratno ravnateljstvo Južne Ze-leznice** opozarja potnike v njihovem lastnem interesu, ki prihajajo iz Av-strije, naj oddajo prtljago, ki vsebu-je carini podvržene predmete, kot potniško prtljago v prevoz. Če pa so carini podvrženi predmeti tako malenkostni, da jih ne morejo odda-ti kot potniško prtljago, naj jih sam-i prijavijo obmejni carinarji, da se obvaruje občutnih glob.

V Trbovljah se je pojavila nova bolezen. Bolnik skoraj popolnoma oslepi, a čez tri do štiri dni zopet izpregleda. Bolezen je skoraj goto-vo nalezljiva, ker v nekaterih rod-binah so jo imeli vsi člani.

**Posredovanje pri Krmeljskem premogovniku** ni uspelo, zaradi tega bo odposlalo ministristvo za social-no politiko na lice mesta komisijo, ki bo rešila mezdni spor med rudarji in podjetnikom.

Za Klotič-Hrovat-Kavčičevo ko-čevsko progo se je izrekel shod v Novem mestu, ki se je vršil v nede-ljo dne 18. t. m.

**Kopalnice v ljudskih šolah.** Za-grebški mestni fizikat je dal po vseh mestnih ljudskih šolah urediti za šolsko mladino brezplačne kopal-nice.

**Škratinka v Belgradu.** Kakor javljajo iz Belgrada, se je pričela tam z veliko naglico širiti škrlatin-ka. Še pred par dnevi je bilo v tem mestu na omenjeni boleznih bolnih 40 ljudi, danes pa jih je 116. V enem samem dnevu se je pojavilo 28 no-vih slučajev.

**Radl ledu** so ustavili ladijski promet na Donavi med Belgradom in Pančevom ter na Savi med Bel-gradom ter Šabcem. Izgleda, da bo v kratkem sploh vsak promet na teh dveh veleekah onemogočen.

**Eden, ki ima povim.** Pred sara-jevskim vojnim sodiščem se je pro-šli teden zagovarjal novinec Pajo Hručar, ker ni hotel položiti voja-ske prisige in vzeti orožja. Pajo Hručar pripada verski sekci naza-rencov, katerim njihova vera ne pripušta, da bi igrali junake z orož-jem na pravilnem principu, katerega je katoličanstvo prodalo za skle-do leče, da Bog ne pripušta ljudem, da ubijajo sočloveka. Obtoženec je izjavil, da hoče po svojih močeh služiti domovini, ali ne z orožjem, tudi če bi šlo za samoobrambo. Pravi, da je bil predno je postal na-zareneec, velik grešnik, ki pa sedaj po svojem spreobrnjenju živi, kakor zapoveduje Kristusov nauk, ne pije in ne kad. S svetim mirom je sprejel obsodbo, ki ga kaznuje po načelih današnjega družabnega re-da na dve leti ječe. Kadar bodo nje-gova načela zavladala svetu, ne bo več takih obsodb! Danes so pač drugačni nazori.

**Eksplozija v rudniku v Zenici v Bosni.** Dne 20. t. m. je nastala v rudniku eksplozija vsled vnetja pli-nov. Mrtvih je bilo 8 rudarjev in več težko ranjenih. Krivda je pri upravi obrata.

**Gg. hišni posestniki v Ljubljani,** se pozivljajo, da prinesejo točno v vseh vprašanih izpolnjene hišne in rodbinske pole za ljudsko štetje po spodaj navedenem redu v mestno posvetovalnico na magistrat in si-cer: Hišni gospodarji iz I. (šolskega) okraja dne 22. decembra dopol-dne; iz II. (at. Jakobskega okraja dne 23. decembra dopoldne; iz III. (dvorskega) okraja, v kolikor leži severno od Gradašnice, dne 24. de-cembra dopoldne; iz III. (dvorskega) okraja, v kolikor leži južno od Gradašnice (Trnovo) dne 27. de-cembra dopoldne; iz IV. (kolodvor-skega) okraja, v kolikor leži zahod-no od Kolodvorske ulice dne 28. de-cembra dopoldne; iz IV. (kolodvor-skega) okraja, v kolikor leži vzhod-no od Kolodvorske ulice, dne 29. de-cembra dopoldne; iz V. in VI. okra-ja to so podkraj in Udmatski okraj dne 30. decembra dopoldne iz VII.

okraja (Sp. Šiška) dne 31. decembra dopoldne. Zavodi, železnice in vo-jajstvo naj prinesejo svoje popisno pole dne 2. januarja dopoldne. — Končno se še posebno opozarja, da je treba zelo paziti, če se stranka izseli iz hiše, da se v rodbinski poli točno odgovori na zadnje vprašanje kdaj se stranka izseli iz hiše in kam se preseli, ker po veljavni stano-vanski uredbi nima nihče pravice samovoljno razpolagati z izpraz-njenim stanovanjem, temveč bo z njim razpolagala v snislu uredbe stanovanjska oblast. Prestopki se kaznujejo z denarno globo do 50000 kron, odnosno z zaporom do 6 me-secev. Razen tega se bo odredila prisilna izselitev samovoljno nase-ljene stranke.

**Koliko zidarjev in proflesni-stov** se bo potrebovalo prihodnjo pomlad za stavbna dela v Ljubljani? Za nove zgradbe 200, za ometa-vanje 100 zidarjev, 200 težakov in 100 profesionistov (mizarjev, tesar-jev, slikarjev, steklarjev, ključav-ničarjev i. dr.). Če bo ugodna pom-lad, se prično vsa ta dela že kon-cem marca.

**Trboveljska premogokopna druž-ba** preseli svoje centralno ravnateljstvo in knjigovodstvo v Ljub-ljano.

**Zdravstveni izkaz ljubljanske mestne občine** izkazuje za pretekli teden 32 novorojencev (23 ženskih) in 25 umrlih oseb. Umrli pa so: za življensko slabostjo 3 osebe, za je-tiko 5, na pljučnici 1, za davico 1, za možgansko kapjo 2, za srčno hibo 3, na raku 3, za drugimi naravnimi smrtnimi vzroki 7, za smrtno po-škodbo 1. Naznanjen je 1 nov slučaj davice, škrlatinke 2, ošpic 1. Griža je, kakor videti popolnoma pone-hala.

**Ljubljanske banke v soboto dne 24. t. m. pred božičnimi prazniki** ne bodo poslovale.

## Kulturni vestnik.

**Iz gledališke pisarne.** Prva slo-venska premijera v letošnji sezoni se bo vršila v nedeljo, dne 25. de-cembra ob 8. uri zvečer v dram-skem gledališču. Vprizorili bodo pr-vič izvirno delo Pavla Goltje »Pe-terčkove poslednje sanje«, božično povest v štirih slikah. Dekoracije je izvršil po svojih in po načrtih akad. slikarja g. Ivana Vavpotiča g. Vac-lav Skružny, kostumi so narejeni deloma po načrtih g. akad. slikar-ja Ivana Vavpotiča. Režijo vodi g. Šest.

**Poljudna znanstvena predava-nja.** Akademski omladina mesta Kranja in okolice je ustanovila na svoji ustanovni skupščini dne 19. t. m. nepolitično društvo »Aka-demski krožek«, ki si stavi kot eno glavnih nalog, da zainteresira vse sloje za kulturna vprašanja. Društvo bo prirejalo v Kranju in okolici poljudna znanstvena predavanja. Otvoritveno predavanje se vrši v četrtek, dne 22. t. m. ob 20. uri v prostorih »Narodne čitalnice« v Kranju. Predava univ. prof. gospod dr. K. Ozvald: »O osnovnih načelih ljudskega izobraževanja«. Vabljenjo je vse občinstvo. Vstop prost.

## Organizacijski vestnik.

### Iz stranke.

**Strankin zbor JSDS in KDZ.** Vsem naznanjenim /delegatom smo poslali časne delegatske izkazni-ce. Prave izkaznice dobe šele na zboru samem od predsednika zbora, ki bo izdal izkaznice tudi poslancem in članom izvrševalnega odbora.

**Blagajnik ljubljanske podružni-ce kolvarjev** uraduje v soboto, 24. od 2.—4. popoldne in na Stefan dan od 9.—11. dopoldne. — Načelstvo.

## Iz strok. organizacije.

**Okrožno strokovno tajništvo v Celju** sklicuje za soboto, dne 24. de-cembra ob pol 7. uri zvečer širšo sejo, na katero so vabljeni vsi čla-ni komisije in vsi celjski odborniki in zaupniki, ki se vrši v gostilni pri Jelenu. Dnevni red: 1. Sklepanje o izdelanem časnem pravilniku »Sa-veza delavskih sindikatov« z ozi-rom na ujedinenje vseh strok. or-ganizacij v Jugoslaviji 2. Volitev 3 namestnike za delavsko zbornico za Slovenijo. 3. Razno.

## Vestnik Svobode.

Danes zvečer ob 20. seja cen-tralnega odbora »Svobode«. Vsi od-borniki naj bodo navzoči!

**Za žrtve 24./4. 1920** je nekaj so-drugov darovalo okroglo 2000 kron, katera vsota se razdeli med one vdove in sirote, ki ne dobivajo ni-kake podpore ali pokojnine, hoteč jim olajšati bedno stanje o božičnih praznikih. Zglašeno naj se pri sodr. Rado Čelešnik, Turjaški trg 4, I. nadstropje.

## Nainovešče.

### BOJ MED KANDIDATI ZA VLADO SE NADALJUJE.

LDU. Zagreb, 21. dec. »Novosti« javljajo iz Belgrada, da so razgovo-ri za sestavo vlade včeraj zadeli na nove težkoče pri reševanju musli-manskih zahtev in glede osebnosti ministra za vojno. Dopisniku »No-vosti« je izjavil ugleden član musli-manskega kluba, da muslimani mo-rebiti opuste zahtevo, naj bi se jim odstopilo ministristvo ver, ako pride do sporazuma. Vprašanje ministra za vojno je kočljivo in je težko, da bo rešeno še danes. Izgleda, da bo general Žečević obdržal svoje me-sto.

LDU. Zagreb, 21. dec. »Novosti« doznajajo iz Belgrada, da se je po-poldne nadaljevala konferenca z muslimani in slovenskimi kmeti ter da je sprejela gotove zahteve. Spor-na so ostala samo še nekatera vprašanja, glede katerih so morali musli-mani vprašati za svet svoj klub. Do-pisnik »Novosti« doznava, da so mu-slimani končno opustili zahteve, do-biti mesto državnega podtajnika v ministristvu za notranja dela in da po vsej priliki popuste tudi v vprašanju ministristva za vero. Njihove zahteve po izenačenju davkov in iz-vedbi agrarnega sporazuma so spre-jete, toda vlada misli, naj se izve-dejo šele tedaj, ko bo sprejet volilni zakon. Muslimani so tozadevno zo-per to, da se najprej sprejme volilni zakon, ker bi v tem slučaju njihov pogoj morali ostati neizpolnjeni. Sprejete so bile tudi vse zahteve Slovencev.

### REPARACIJSKE TEŽKOČE.

LDU. London, 21. dec. Kakor doznava »Manchester Guardian« s francoske strani, naglašajo angleške-mu finančnemu ministristvu včeraj predložena francoska nota v glav-nem, da je Francija pripravljena pristati k delnemu ozir. popolnemu motoriju, seveda pod gotovimi pogoji. Politika Lloydja Georgea je nastopna: Velika Britanija je pri-pravljena, da jamči za francosko vojaško varnost na nastopni način. Najprej se morajo odstraniti obno-vitvene težkoče. V ta namen je Ve-lika Britanija pripravljena revidira-ti ves obnovitveni načrt. Franciji in Belgiji naj se opustošena ozemlja obnovi po Nemčiji v zmislu wiesha-denske pogodbe. Velika Britanija opusti vse svoje zahteve napram Nemčiji. Prvi in najvažnejši pogoj, ki ga zahteva Lloyd George, pa je, kakor se govori, da se Francija raz-oroži na kopnem in na morju.

### AMERIKA ZA RUSIJO.

LDU. Washington, 20 dec Senat je sprejel zakonski načrt, katerega je bila predhodno odobrila tudi re-prezentanca zbornica, po katerem naj bi izdala država v pomoč za žrtve lakote na Ruskem 20 milijo-nov dolarjev.

## Dopisi.

**Iz Trčica.** V soboto 10. t. m. je priredila podružnica »Svobode« Cankarjevo akademijo. S. Vehovec je recitiral Župančičevo pesem »Grobovi tulijo«, S. Lajovic pa je re-citiral odlomke iz pokojnikove knji-g »Moje življenje«. V nedeljo 11. t. m. je uprizoril dramski odsek »Kralja na E. tajnovi«. Predstava je izpadla v nabito polni dvorani tako briljantno kakor doslej še nobena v Trčicu. »Svoboda« bo stremila, da bo dokazala delavstvu, da je umet-nost namenjena njemu prav tako kakor tistim, ki gledajo življenje ši-rokih plasti naroda s ciničnimi oč-mi in ironičnim smehljajem. Zakaj čestokrat se sliši: »Kaj je treba de-lavstvu in navadnemu plebejcu umetnosti? Ono je poklicano v to-varno v zatohle prostore in tam naj izčrpa svojo telesno in duševno silo!« Naloga naše kulturne organi-zacije je, da gre z gorečo baklo med kralje v cunjah in da jih vztraj-no vodi po poti, ki jo je nam začr-tal naš Ivan Cankar.

Pristopajte k izobraževalni organizaciji »Svoboda«.